

Konstrukce pojmové: nezbytnost

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2003](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2003](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 25. 7. 2003
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 25. 7. 2003

Konstrukce pojmové: nezbytnost

Pojmy jsou vždy velmi úzce spjaty s příslušnými intencionálními modely. Tyto modely musí být vždy konstruovány, tj. jsou to naše, námi vytvořené konstrukce. Kritika konstrukcí je oprávněná, pokud míří na vadnost způsobu, jak ony myšlenkové modely konstruujeme, ale je chybná, jakmile míří na všechny konstrukce vůbec. Tak, jako už nemůžeme opustit pojmové myšlení, nechceme-li znovu propadnout přibližnostem a vágnostem, tak nemůžeme opustit ani myšlenkové modely. Jde jen o to, rozpoznat, že až dosud jsme ony modely zbavovali jakéhokoli vztahu k dění a k časovosti. Problémem příštích myšlenkových epoch bude konstruování takových modelů, které budou reprezentovat dění, událostné dění a tím časovost. První kroky byly učiněny už v samé geometrii, když některé křivky byly konstruovány pomocí bodu, umístěného třeba na kružnici, valící se po přímce nebo po jiné kružnici, a to buď zevnitř nebo zvenčí, apod. To však vlastně nebyl skutečný pohyb, nýbrž pohyb rozložený na okamžité (bodové) momenty. Jinak to až dosud nebylo možné ani „myslet“. Jakási „pseudoudálost“, která neměla ani počátku ani konce, byla konstruována ze série nehybných okamžiků – přesně tak, jak to kdysi ve svých paradoxech dělal Zenón. Dnes ovšem nejde jen o ůpohyb místní, což je nižší, degradovaná forma pohybu, ale o pohyb vskutku „událostný“, o událostné dění, a to ovšem rozložit na okamžiky ani nelze, a zejména jej nelze „složit“ z jednotlivých okamžiků (nota bene: jen hypostazovaných jako bodové). Jinak než zlepšenou formou konstrukcí se k něčemu trakovému nikdy nedostaneme. Proto nem á v nejmenším smysl konstrukce šmahem odmítat a odvracet se od nich, nýbrž je třeba vidět chyby na způsobech myšlenkového konstruování modelů, jak je zná dosavadní tradice, a proti nim se pokusit o způsoby nové, lepší, promyšlenější. A právě k tomu cíli je třeba vyjít od nějakého jednoduchého schematu, schematického modelu, v období k tomu, jak kdysi myslitelé vycházeli od modelů geometrických. Tedy od jednoduchého modelu „události“, od události jakožto intencionálního ne-předmětu.

(Písek, 030725–5.)